

Σημείωμα συντακτικής επιτροπής

Το ηλεκτρονικό, ελεύθερης πρόσβασης και με κριτές διεθνές περιοδικό *MuseumEdu*, έκδοση του Εργαστηρίου Μουσειακής Έρευνας και Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, έπειτα από αρκετά χρόνια σιωπής ζωντανεύει και πάλι, εκδίδοντας ένα διπλό τεύχος αφιερωμένο στη σχέση εκπαίδευσης, τέχνης, και μουσείων με εννοιολογήσεις και πρακτικές των κοινών (commons). Θεωρούμε πως το βήμα του *MuseumEdu* αποτελεί έναν χώρο ιδιαίτερα κατάλληλο για μια τέτοια προσπάθεια, καθώς τα μουσεία συνδέονται καταστατικά με τη συγκρότηση ‘κοινών’ σημείων αναφοράς (π.χ. μέσα από την επίκληση εννοιών όπως αυτή της ‘κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς’), ενώ την ίδια στιγμή αποτελούν το κέντρο διενέξεων σχετικά με τον τρόπο που επιβάλλονται κυρίαρχες αφηγήσεις περί ‘κοινής κληρονομιάς’ (Bennett, 2018) και καταφέρνουν πολλές φορές να δώσουν βήμα σε εναλλακτικές ή αποσιωπημένες αφηγήσεις (π.χ Salti, 2015).

Η συζήτηση για τα κοινά στην εκπαίδευση και τον πολιτισμό μπορεί κατά τη γνώμη μας να συνεισφέρει στην αναζήτηση εναλλακτικών παραδειγμάτων εκπαιδευτικής και καλλιτεχνικής πράξης. Αλλά ταυτόχρονα μπορεί να μας πάει πολύ πιο πέρα: στην εποχή της κυριαρχίας του γνωσιακού-πολιτισμικού καπιταλισμού όπου ‘η διαπραγμάτευση της αξίας ενός πολιτισμικού στοιχείου παραδίδεται εν τέλει στα χέρια των διαδικασιών της αγοράς’ (Reckwitz, 2023, 69), η θεωρία των κοινών προσφέρει τη δυνατότητα αξιακών μετατοπίσεων στην εκπαίδευση, τυπική και μη τυπική, στην καλλιτεχνική και μουσειακή εκπαίδευση, που μπορούν να ανοίξουν νέους δρόμους έρευνας και δράσης πέρα από τον κυρίαρχο νεοφιλελεύθερο προσανατολισμό της εκπαιδευτικής πράξης στην παραγωγή μετρήσιμων αποτελεσμάτων, στην απόκτηση ατομικών δεξιοτήτων και ενδυνάμωσης του λεγόμενου ‘επιχειρηματικού’ εαυτού, του ‘δημιουργικού’ και ‘ανθεκτικού’ ατόμου που ανταγωνίζεται και αρπάζει ευκαιρίες.

Θεωρούμε ότι είναι σημαντικό σε αυτή τη συγκυρία να δούμε τη γενικότερη εικόνα της εκπαιδευτικής πολιτικής σήμερα και να εντάξουμε στη συζήτηση ζητήματα συμμετοχής, αμοιβαιότητας, ισότητας, συμπερίληψης, συντροφικότητας, φροντίδας και αλληλεγγύης, πέρα από τις συχνά εργαλειοποιημένες εννοιολογήσεις τους που συναντάμε στο πεδίο της εκπαίδευσης και του πολιτισμού. Το παρόν τεύχος διευρύνει τις οπτικές στα παραπάνω ζητήματα με πολύ-επιστημονικές (multi-disciplinary) προσεγγίσεις και επιδιώκει να ανοίξει δρόμους ‘για να μάθουμε ο ένας από τον άλλο’ (Rousseau and Sternfeld, 2021: 123).

References

- Bennett, Tony (2018). *Museums, Power, Knowledge: Selected Essays*. London: Routledge.
- Reckwitz, Andreas. (2023). *Το Τέλος των Ψευδαισθήσεων: Πολιτική, Οικονομία και Κουλτούρα στην Ύστερη Νεωτερικότητα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Rousseau, G., & Sternfeld, N. (2021). Educating the Commons and Commoning Education: Thinking Radical Education with Radical Technology. In K. Tavin, G. Kolb, & J. Tervo (Eds.), *Post-Digital, Post-Internet Art and Education* (pp. 117-129). Palgrave Macmillan
- Salti, Rasha (2015). *Around the Postcolony and the Museum. Curatorial Practice and Decolonizing Exhibition Histories* (τελευταία επίσκεψη 1/2/2024)

Νίκη Νικονάνου & Παναγιώτης Κανελλόπουλος

Editors' note

After an extensive period of silence, the free-access, peer-reviewed journal *Museumedu* is hosting a double special issue dedicated to the conjectures between education, art, and the theory and practice of the commons. *Museumedu* is a particularly appropriate platform for such an endeavour, as museums have been, from their inception, intimately linked to notions of the Common (i.e. as loci for treasuring 'common heritage'), being at the same time at the centre of fierce debates regarding issues of power, imposition of gendered, racial and cultural hierarchies, elitism, and practices of silencing (Bennett, 2018), becoming, at times, fertile contexts for the pursuit of alternative or long-silenced narratives that redefine what might be thought as 'common' (e.g. Salti, 2015).

Discussion and debate on issues of commoning, as related to education and culture, can, we contend, yield important insights regarding the possibility of the pursuit of alternative forms of educational practices. But more than this, the philosophy of the commons may enable us to rethink the fundamental values of education, art education and museum education, both formal and non-formal. This is of critical importance in the face of the domination of forms of cognitive-cultural capitalism that have led to market-driven conceptions of value and of processes of determining what counts as culturally and educationally worthwhile (Reckwitz, 2021). Processes

of commoning education might enable us to concretely envision ways of going beyond the neoliberal orientation of the educational practice stifles education through demands to attain measurable results, and to resist the imposition of individualistic notions of successful learning, and the shaping of learning subjectivities that are ‘entrepreneurial’, ‘creative’ and ‘resilient’.

In the face of the above, we believe that the papers published in this issue of *Museumedu* may offer important insights towards re-thinking education policy today, posing issues of participation, reciprocity, inclusion, companionship, care and solidarity, while at the same time problematising the often instrumentalised uses of those terms in the fields of education and culture. The papers of this issue of *Museumedu* enable us to broaden our understanding of these issues, attempting a multi-disciplinary take that opens inroads that recast ‘learning as an active practice of collaboration’ (Rousseau & Sternfeld, 2021:122).

References

- Bennett, Tony (2018). *Museums, Power, Knowledge: Selected Essays*. London: Routledge.
- Reckwitz, Andreas. (2021). *The End of Illusions: Politics, Economy, and Culture in Late Modernity*. Cambridge: Polity.
- Rousseau, G., & Sternfeld, N. (2021). Educating the Commons and Commoning Education: Thinking Radical Education with Radical Technology. In K. Tavin, G. Kolb, & J. Tervo (Eds.), *Post-Digital, Post-Internet Art and Education* (pp. 117-129). Palgrave Macmillan
- Salti, Rasha (2015). *Around the Postcolony and the Museum. Curatorial Practice and Decolonizing Exhibition Histories* (Last access 1/2/2024)

Niki Nikonanou & Panagiotis Kanellopoulos